

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Факультет філології

Кафедра української літератури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«ПСИХОЛОГІЯ ХУДОЖНЬОЇ ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ
ПИСЬМЕННИКІВ»**

Рівень вищої освіти – *перший (бакалаврський)*
Освітня програма «Українська мова і література»
Спеціальність 014 Середня освіта
Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка

Затверджено на засіданні
кафедри української літератури

Протокол № 1

від “04” вересня 2023 р.

м. Івано-Франківськ - 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Психологія художньої творчості українських письменників
Викладач (-і)	Піхманець Роман Володимирович
Контактний телефон викладача	0951057616
E-mail викладача	pikhmanetsroman@gmail.com
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Психологія художньої творчості вивчає зумовленість художніх явищ суб'єктивними чинниками і базується на принципах психологічного детермінізму, а відповідна навчальна дисципліна розкриває сутність вказаного явища. При цьому головну увагу зосереджено на загальнотеоретичних питаннях психології творчості, проблемі художньої обдарованості й здібностей до літературно-творчої діяльності, а також на художньо-творчому процесі як її центральному положенні. Психологічні характеристики літературного таланту і категорія творчого процесу вивчаються в єдності й діалектичній залежності, а остання осмислюється головним чином із погляду її психологічних основ і процесуальної структури. Опорними поняттями курсу є вчення про співвідношення свідомого й неусвідомлюваного психічного в творчій діяльності, художньої інтуїції та її ролі в формуванні художніх явищ, психологічні механізми виникнення художнього задуму.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Мета</u> викладання дисципліни «Психологія художньої творчості» полягає у тому, щоб ознайомити студентів з одним із аспектів психологічного підходу до вивчення художніх явищ, що характеризує їх із позицій зумовленості внутрішньою природою автора</p> <p>Лекційний курс покликаний ознайомити студентів-філологів із загальнотеоретичними питаннями психології художньої творчості, висвітлити проблему психологічної сутності художньої обдарованості, охарактеризувати художньо-творчий процес як головний аспект дослідження питань психології творчості, а також головні сили творчого синтезу. Завдання проведення практичних занять:</p> <ul style="list-style-type: none"> зорієнтувати студентів у тому, як ставитися до матеріалів самоспостережень письменника; розглянути психологічні типи письменників; навчити практично визначати, в чому полягає психологічна сутність того чи того автора; з'ясувати, в чому полягає сутність психологічного підходу до осмислення художніх явищ; які об'єктивні й суб'єктивні чинники впливають на генезу художнього образу; які психологічні механізми виникнення естетичного враження. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій і методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах I-III рівнів акредитації.</p> <p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької</p>	

стратегії й реалізації її професійній діяльності.

ЗК 4. Здатність бути креативним, застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність навчатися й оволодівати новими знаннями.

ЗК 12. Здатність виконувати власне дослідження на належному рівні.

Фахові компетентності:

ФК 2. Здатність формувати в учнів предметні компетентності.

ФК 4. Здатність кваліфіковано застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання, реалізовувати ефективні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання української мови і літератури, світової літератури на підставі передового вітчизняного досвіду.

ФК 8. Здатність до володіння основними мовознавчими і літературознавчими поняттями, здатність застосовувати їх у процесі аналізу та інтерпретації текстів різних стилів.

ФК 9. Здатність розглядати літературні тексти, явища і факти в контексті української та світової культури, виявляти специфіку літературних напрямів, течій, шкіл; уміти аналізувати індивідуально- авторський стиль окремих письменників.

ФК 10. Здатність зберігати і примножувати мистецько-культурні цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної сфери.

ФК 16. Здатність розвивати когнітивні, психомоторні, поведінкові механізми – пам'ять, увагу, критичне ставлення, почуття відповідальності та ін.

Програмні результати навчання:

ПРН 6. Мати творчо-критичне мислення, творчо використовує різні теорії й досвід (вітчизняний, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.

ПРН 8. Володіти комунікативною мовленнєвою компетентністю з української та іноземної мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), здатний удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.

ПРН 9. Володіти різними видами аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури.

ПРН 24. Ефективно організовувати, аналізувати, критично оцінювати, нести відповідальність за результати власної професійної діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	014 Середня освіта	Третій	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	Заняття	сам. роб.
Тема 1. Загальнотеоретичні питання психології творчості. 1. Вступ. Проблема наукового статусу психології творчості. 2. Предмет і завдання психології творчості. 3. Джерела вивчення психології творчості. 4. Головні методи дослідження питань психології художньої творчості. 5. Евристичний потенціал психології художньої творчості на уроках української літератури.	2	2	10
Тема 2. Психологічні характеристики художнього таланту. 1. Загальнотеоретичні питання художньої обдарованості. 2. З історії вивчення художніх здібностей. 3. Проблема співвідношення загальних і спеціальних здібностей у структурі художньої обдарованості. 4. «Вертикальна» структура художньої обдарованості. 5. «Горизонтальна» структура художньої обдарованості. 6. Специфіка літературного таланту. 7. Використання окремих аспектів теми в шкільній практиці.	2	4	20
Тема 3. Художньо-творчий процес і головні аспекти його вивчення. 1. Деякі загальнотеоретичні питання вивчення художньо-творчого процесу. 2. Типологія творчих процесів. 3. Психологічні основи художньо-творчого процесу. 4. Проблема співвідношення свідомого й неусвідомлюваного психічного в творчому процесі. 5. Вчення про особливості творчої праці письменника й народження художнього образу на уроках української літератури.	4	6	15
Тема 4. Динаміка творчої думки письменника. 1. Проблема внутрішньої потреби духовно-творчої діяльності. 2. Процесуальна структура творчої активності та її типологічно спільні моменти. 3. «Хвилини творчих натхнень» і проблеми їх вивчення. 4. Написання твору: механічний процес чи результат творчої діяльності. 5. Художнє сприймання як внутрішній момент творчого процесу та його завершальний етап. 6. Методика вивчення питань художньої інтуїції, натхнення, виникнення і розгортання літературно-творчого задуму в шкільній практиці.	4	6	15
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи (Див. пункт «9.3. Види контролю» Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»). Загальні 100 балів охоплюють: 40 балів за практичні заняття, 30 балів за підсумкову контрольну роботу і 30 балів за реферат.
Вимоги до письмових робіт	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань, що пов'язані із аналізом художніх текстів на наявність різноманітних засобів текстотворення.
Практичні заняття	Обговорення та дискусії проблем, які запропоновані до кожної теми (плани практичних занять). Закріплення й повторення матеріалу із вивчених тем курсу.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання всіх запланованих програмою курсу форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для зарахування курсу – 40.

Підсумковий контроль	форма контролю: залік; форма здачі: підсумкова контрольна робота і захист реферату.
----------------------	--

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи здобувачі освіти виконують відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf, та індивідуальним графіком, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf>.

Форму письмового виконання роботи втілено на практичних, індивідуальних заняттях, під час написання контрольної, самостійної роботи чи виконання індивідуального завдання.

Академічна доброчесність. У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримувати принципу академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно, доброчесно. За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає «Комісія з питань етики та академічної доброчесності» при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі. <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>.

Відвідування занять. Урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf. У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю. Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>. Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубицької. – Львів, 2002.
2. Білоус П. Вступ до літературознавства. Теорія літератури. Психологія літературної творчості. Житомир, 2009.
3. В'язовський Г. Творче мислення письменника. Київ, 1982.
4. Макаров А. П'ять ять етюдів: підсвідомість і мистецтво. Нариси з психології творчості. Київ, 1990.
5. Обдарованість. Творчість. Здібності / За ред. В. О. Моляко, О. Л. Музики. Житомир, 2006.
6. Парандовський Я. Алхімія слова. Київ, 1991.
7. Піхманець Р. Методологічні аспекти вивчення творчого процесу. *Слово і час*. 1990. № 11. С. 67–76.
8. Піхманець Р. Психологія художньої творчості: Теоретичні та методологічні аспекти. Київ, 1991.
9. Роменець В. Психологія творчості. Київ, 2001.
10. Франко І. Із секретів поетичної творчості. Київ, 1969.
11. Фрейд З. Нариси з психоаналізу. Київ, 1997.
12. Шляхова Н. Емоції і художня творчість. Київ, 1981.

Викладач: доктор філологічних наук,
професор Піхманець Роман Володимирович